

honora, qui ad sacros Ordines personas eligit, non ex conversationis honestate, sed amore propinquitatis. Lib. 2, super *I Reg.*, cap. iii, super illud: *Honorati filios tuos*.

36. Qui ad sacros Ordines ambitione perveniunt, ardua religiosis itinera a majoribus sibi ostensae deserunt, et perversa intentione in appetitu terrarum rerum altius immerguntur. *Ibid.*, lib. 4, cap. 4.

37. Ecce praecepit in ordinatione solliciti, et ad sacros Ordines aspirare, nisi provectiones astate, et mundus opere, nullatenus permittat: ne forte semper esse desinat, quod immature esse festinat. Lib. 2 in *Registro*, indict. 11, cap. 87, epist. 423, ad *Adeodatum episc.*

38. Ipse qui ad sacram Ordinem simonia perducitur, jam in ipsa provectus sui radice vitiauit, paratio est aliis vendere quod emit. *Ibid.*, lib. 4, indict. 13, cap. 100, epist. 56.

39. Cum quem quis pretio ordinat, provrehendo agit; ut haereticus fiat. *Ibid.*

40. Valde periculosis est animae, temere cuiquam mamum imponere. *Ibid.*, cap. 45, ad *Andream scholast.*

41. Quicunque pretio studet datione sacram Ordinem meriti: dum non officium, sed nomen attendit, sacerdos non esse, sed dici tantummodo inaniter concepit. *Ibid.*, lib. 7, indict. 2, cap. 110, epist. 110, ad *Syagrius episc.*

42. Nullus pro adipiscendis ecclesiasticis Ordinibus dare aliquid commodum presumat, vel pro dictis acciperi. *Ibid.*

43. Non ordinandos censemus illos, qui usuras accipisse convincentur, aut in seculis lusisse noscuntur. Hab. in *Decret. Gratiani*, part. 4, dist. 33, can. *Mariut.*

S. MIERON. 44. Si tu ad Ordinem Sacerdotii gradiaris, gaudie de ascensi, sed timbo de lapsu. Epist. 1, ad *Heiodor.*

HUGO CARD. 45. Pactum quod fecerunt clerici recipiendo Ordines, non tenuerunt. Super *Psalm. xvii*, *Morat.*

S. INNOC. III. 46. Duo sacri ordines non possunt conferri eidem una die, vel duobus continuato jejunio. Lib. 1, *Decret. const.*, const. 77.

47. Ordinatus ad sacros Ordines sine titulo, ab ordinatore iuste petit beneficium. *Ibid.*, const. 83.

48. Qui prior est ordine, sit etiam perfectior conversatione: gradus aliorum ornatum alterum requirit. Epist. 1, ad *Nouum presbyterum.*

49. Ita praemineas merito, sicut et gradu. Lib. 3, *de Summo bono*, cap. 45, sent. 1.

S. ISIDORUS HISPALENS. 50. Omnium praefatus est particeps, qui scientia propria ductus affectione promovet indignum. *De Regim. pralat.*, cap. 16.

51. Quid est communicare peccatis alienis, nisi talis offici ordinantem, qualis est ille, qui non meruit ordinari? Epist. 87, ad *Episc. African.*

52. Admitituntur passim ad Ordinem sacrum, quibus nulla natalium, nulla morum dignitas suffragatur. Epist. 1, cap. 4.

53. Sane non honor debet esse Ordinis occasio, PETR. BIES. sed Christi charitas, et animarum salus. Epist. 123, ad *Richard. Londomens. episc.*

54. In sacro Ordine sine continentia invenimus; quanto ordine originum, tanto incontinentia deprimuntur. *Ibid.*, serm. 45, ad *Sacerd.*

55. Ab Ecclesia rite introduci sunt quidam Minorum Ordinum gradus, per quos, tanquam per cantica gradum ascenditur ad sacerdotium. *Ibid.*, serm. 46.

56. Initiatur ad dignitatem ordinem, qui ad obtinendam ordinis constitutur dignitatem. Lib. 1, epist. 43.

57. Character qui per sacramenta imprimitur ad ea peragenda, que divini sunt cultus, character Christi est, quo Christi fideles ei configurantur. Part. 3, quest. 63, art. 3.

58. Peccat mortaliter tanquam infidelitatis reus, qui indigos ad ordines promovet. In *Suppl.* part. 3, quest. 39, art. 4.

ORIGO.

SENTENTIA PATRUM.

4. Fons et origo omnis scientiam Deus est, quem s. AUGUST. quanto plus bibet, tanto plus sicut. *De Triplex habitu*, cap. 5.

2. Duae sunt origines peccatorum, una spontanea cogitatione, altera persuasione alterius. Lib. 3 *de Arbitr.*, cap. 10.

3. Illud quod ignorans quisque non recte facit, et quod recte voleas facere non potest, ideo dicuntur peccata: quis de peccato illo liberis voluntatis originem ducunt. *Ibid.*, cap. 19.

4. Ut meliores gigneret Adam quam ipse esset, non erat aquitatis, sed ex conversione ad Deum, ut vinceret quisque supplicium, quod origo ejus ex aversione meruerat. *Ibid.*, cap. 20.

5. Apud te rerum omnium mutabilium immutabiles manent origines. Lib. 1 *Confess.*, cap. 6.

6. Si origo anime lateat, dum tamen redemptio clarescat, periculum non est. Epist. 457.

7. Deus ex origine vitiam mutare potest et sanare naturam. Lib. 2 *contra Julian.*, cap. 4.

8. Non queramus origines nominum: nullum enim habet ista res loquacitatis, utilitatis parum, Lib. 2 *de Musica*, cap. 8.

9. Origo fontium et fluminum omnium, mare est: virtutum et scientiarum Dominus Jesus Christus. Serm. 13 super *Cant.*

S. EBERHARD.

S. MAGNUS.

10. In terrenis rebus semper causa damni, est origo peccati. Lib. 9 in *Registro*, cap. 57, epist. 57, ad *Brunichildam reginam Francorum.*

HUGO CARD. 11. Timor oritur in consideratione Dei potentiae, amor autem in contemplatione misericordie. Super *Sapient.*, cap. 15.

12. Ordo et processus malorum: oritur ex suggestione cogitatio, ex cogitatione affectio, ex affectione delectatio, ex delectatione consensus, ex consensu opus, ex opere consuetudo, ex consuetudine necessitas, ex necessitate desperatio, ex desperatione defensio, ex defensione gloriae de peccato, ex gloriatione damnatio. Super *Ecclesiastic.*, cap. xxiii.

S. JOAN. CL. 13. Mater formations est gula concupiscentia, acedie vero inanis gloria. *Prose.*

14. Tristitia origo est iracundia, superbia vero inanis gloria. *Gradu 26.*

LACT. FIRM. 15. Cupiditas a voluntate incipit, et cautio a metu oritur, et letitia nihil aliud est quam profusum gaudium. Lib. 6 *de Divin. institut.*, cap. 15.

PHIL. JUD. 16. Nascitur ex prudentia sapere, ex temperancia sobrium esse, et piatate Deum colere, et ex unaquaque cieteram virtutum sua cujusque actio. *De eo quod det. potior.*

TERTULLIA. 17. Nihil sine origine, nisi Deussulus. Lib. 5 *adversus Marcionem.*

ORNATUS.

S. ISIDORUS HISPALENS. 18. *Etymologia.* Ornamenta dicta, quod eorum cultura vultusque decorentur. Lib. 19 *Etymolog.*, cap. 30.

COLLECTOR. 19. *Ornatus* est vestitus cultusque secundum conditionem personae moderatio.

S. ANTONIN. 20. *Divisa.* Duplex est ornatus, interior, et exterior: interior consistit in virtutibus; exterior consistit in habitu, vietu et incessu: in vietu, ut conformet se moribus eorum cum quibus vivit; in incessu, ut aequalis sit et maturus, ut gravitatem interioris maturitatem mentis ostendat. Part. 3, tit. 43, cap. 3, § 5.

S. RONAV. 21. *Comparatio.* Ornatus comparatus feretro: quia siue feretur tunc solum ornatur, cum mortuus in eo ponitur: sic viri et mulieres precipue tunc ornant feretur corporis sui per exteriorum vestium parastaram, cum anima intus est mortua per superbiam. Tit. 1 *Diestra*, cap. 3.

S. AMBROSI. 22. *Sententia Patrum.*

1. Feminae quiescit coloribus ora depingunt, dum viri displicere formidant: et de adulterio vultus, meditantur adulterium casitatis. *Prose.*

2. Quanta haec amarent, effigiem mutare naturae, picturam querere, et dum verentur maritale judicium, prodeum sum.

3. Prior enim de se pronunialis, qua cupit mu-

ORNATUS.

— 245 —

ORNATUS.

ture quod natu est. Ita dum alii studet placere, prius sibi ipsa displaceat.

4. Quem judicem, mulier, veriorem requiremus deformitatis tuae, quam teipsam, quae videri times?

5. Si pulchra es, quid absconderis? si deformis, cur te formosam esse mentiris, nec tua conscientia, nec alieni gratiam erroris habitura?

6. Ille enim alteram diligit, tu alteri vis placeore: et irasceris, si amet alium, qui adulterare in te docetur.

7. Male magistra es injuria tue, tolerabiliora enim propinquum in adultero crimina sunt: ibi enim pudicitia, hic natura adulteratur. Lib. 1 *de Virginibus.*

8. Mullerum cultus, tormenta potius quam ornamenti sunt. *Ibid.*

9. Si in vobis rejecta decoris cura, vera pulchritudo plus placet mentis, hoc ipsum quod vos non ornatis, ornatus est. *Ibid.*

10. Cernis ut pomparum ferulcis similis incedat, que se componit ut placeat, omnium in se vultus, et ora convertens; eo ipso quod studet placere, deformior est. *Prose.*

11. Certe lacera vulneribus aures, et depressa onera misera cervix, non sunt allevianta perarmi, sed discrimina metallorum.

12. Hinc collum catena constringit, inde pedem compes includit: nihil referit auro corpus onerare, an ferro.

13. Si cervix premitur, si gravatur incessus, nil pretium juvat, nisi quod vos mulieres, ne pereat vobis pena, trepidatis. *Ibid.*

14. Quam miserabilis illa conditio, quod tanquam mancipii forma venalis nocturna licitatur, et qui pretio vicerit, emat! *Prose.*

15. Tolerabilius tamen mancipia vaneunt, quae sebi dominos legunt: viro vero si eligat, crimen est; si non eligat, contumelia.

16. Quae quamvis pulchra sit et docera, et timet videri, et cupit: cupit ut se carina vendat, timet ne hoc ipsum dedecet quod videatur.

17. Quanta autem votorum ludibria, et ad procorum eventus suspecti metus, ne pauper illudat, ne dives fastidat, ne pulcher irrideat, ne nobilis spernat? *Ibid.*

18. Non vittas capit decus, sed ignobile velamen, usui nobile casitatis: non exquisita, sed abdicata lenocinia pulchritudinis. Lib. 5, epist. 34, ad *Valentinianum imperat.*

19. Pictus es, o homo, et pictus a Domino Deo tuo: bonum habes artificem atque pictorem. Noli bonum delere picturam: non fuso, sed veritate fulgentem: non cera expressam, sed gratia. *Prose.*

20. Deles picturam, mulier, si vultum tuum materiali candore oblinias, si acquisitione rubore perfundas. *Prose.*

21. Illa pictura vitii, non decoris est: illa pictura fraudis, non simplicitatis est: illa pictura temporalis est, aut pluvia, aut sudore tergitur.

22. Illa pictura fallit et decipit, ut neque illi placetas, em placere desideras, qui intelligit non tuum, sed alienum esse quod placetas, et tuo displices Auctori, qui videt opus suum esse detinum.

23. Die mihi, si supra artificem aliquem inducas alterum, qui opus illius superioris novis operibus obclaus, nomine indigne illi qui opus sumum adulterium esse cognoverit?

24. Noli tollere picturam Dei, et picturam metricticas assumere. Lib. 6 *Hesomer.*, cap. 8.

S. SANTONIN. 25. Diabolus sciens quod per mulierem multos capi et occidit, instigat ipsam ad se ornandum, ad hoc ut taliis armaturae ejus, se gladiis, sit acutior, et magis politus ad provocandum ad concupiscentiam sui, et laqueos magis efficax ad capendum et detinendum. Port. 2, tit. 4, cap. 5, § 1.

26. Considerer attente vana mulier, quod tam moribus digna est et pomis inferni, quod per ejus vanum et excessum virorum rueret facit. *Prose.*

27. Si enim quis occasionem praestat mortis corporalis vel damni, tenetur et incurrit pomam inferni: quanto magis, quem est occasio mortis animae alterius per ornamenta varia, et alias vanitates. *Ibid.*

28. Tanta diligentia et pompa ornatus, insinuat totaliter mundu deditam mentem. *Ibid.*, § 2.

29. Mulierum non sit extremitas capillatura, aut circumdatio auri et argenti, aut indumenti vestimentorumque cultus. *Ibid.*, § 4.

30. Ipsi ornatus mulieris ultra vitium immordestis est provocativus ad lasciviam: qui quanto maior est, tanto plus allicit, et excitat concupiscentiam hominis. *Ibid.*

31. Multum erubescet debet mulier, quod corporis ornatur, et pulchrum appareat, et anima maculis plena inventiar ex vanitate ornatus. *Ibid.*

32. Magna crudelitas reperitur, cum pauperes moriantur fame et frigore: et mulieres in tantis et in tam vanis ornamentis abundant. *Ibid.*, § 2.

33. Vane mulieres corpora sua, que ratione fidei sunt templum Spiritus sancti, faciunt templo diaboli. *Ibid.*, § 6.

34. Licti viris et mulieribus se ornare secundum consuetudinem civitatis, et statum et conditionem personae se ornantis. *Ibid.*, § 8.

35. Exterioris hominis ornamenta quanto magis appetuntur, tanto sunt interioris majora de-

trimenti: quanto autem minus appetuntur ornamenta exterioris hominis, tanto magis moribus pulchris homo inferior adornatur. *De Verb. Apost.*, serm. 18, cap. 11.

36. Non amat Christus fallaciarum fucos, veris veritas delectatur. *De Bono viduit.*, cap. 19.

37. Fuci pigmentis, quo vel rubicundior, vel candidior femina apparat; adulterina fallacia est, qua non dubito etiam ipsos maritos se nolle decipi, quibus soles permittenda sunt feminae ornari, secundum veniam, non secundum imperium. *Prose.*

38. Nam verus ornatus maxime christianorum et christianarum, non tantum nullus fucus mendax, verum ne agri quidem vestisque pompa, sed mores boni sunt.

39. Exercanda autem superstitionis ligaturam, in quibus etiam inanes virorum, in summis ex una parte arietibus suspense depulantur, non ad placendum hominibus, sed ad servendum demonibus adlibetur.

40. Moneantur interim miseri, ut si obtempore rare notum preceptum salinoribus, sallent sacrificia sua non defendant, ne majori se sceleri implicant.

41. Quid autem cum eis agendum sit, si solvere inanes timent, et corpus Christi cum signo diaboli accipere non timant? Epist. 73, ad *Possition.*

42. Quid est absurdum, quam mulierem de humili ueste viro superbum, cui lo potius expediret obtempore candidis moribus, quam nigellis vestibus repugnare? Epist. 499, ad *Eccidiam.*

43. Sicut talares et manicatas tunicas habere apud Romanos veteres flagitium erat; num autem honeste loco natu, cum tunicatis sunt, non eas habere flagitium est. Lib. 3 de *Doctr. christiana.*

44. Non sit notabilis habitus vester, nec affectus vestibus placere, sed moribus. Regula 3 ad *Clericos.*

45. Terrenis ornamenti caro luxuriosa parvo tempore ornatur, ut carnalibus oculis, aut ad sum, aut aliorum male concepcionem ruinam placere possit. Homil. 26 ex *1. Dom.* *Homil.*

46. In mulieribus est quidam placendi appetitus, aut de eleganter vestiti, quam tanta professionis necessitas, aut capituli ligamento notabilis: sive pro tumidis umberibus capitilli, sive leguminibus ita teneris utuntur, ut retiola subtilis posita apparet. *De Sancta virginitate.*, cap. 34.

47. Habitibus impudicis corporis, mutuus est adulterini cordis. Serm. 1, *Dom.* 24, post *Trinit.*

48. Quid, quiso, tunicope adornas fovesque quod panio post est inferiurum? Super *Psalm. xxix.* vers. 11.

S. BASILUS
MAGNUS.

49. Turpe est aliunde ornare eum, qui propria ipse virtute illustris est. Hom. 26, de *Mart. Mamante.*

50. Dum nimis ornatum corporum conspicuum, corporis et anime offendimus Creatorum. Apud Bedam, in suis *Scintillas.*, cap. 12.

S. BERNARD.
SENENS.

51. Cauda mulieris nihil aliud est, quam multiplicatio expensorum, similitudo bestiarum, hieme intosa, inestate pulverata, scopula stultarum, thuribulum infernale, pavio in luto, domus blasphemiae, superba rapacitas, serpenta inferni, quadrupedum, diaboli gladius cruentatus, damnosus superfluitas. Serm. 47, *Fer.* 6, post *Dom.* *Pass.* art. 2.

S. BERNARD.

52. In habitu jam non calor, sed color requiritur: magis cultui vestium, quam virtutum insitustis. Hom. 4 super *Miss.*

53. Ornari non armari appetunt milites Christi; dum se preparare ad praelium et contra aeras polestes praetendere paupertatis insigne debebant, in molitio vestimentorum, pacis poenis preferentes indicium, ultra se hostibus sine sancte tradunt inermes. *Ibid.*

54. Omnis cura Sanctorum, spredo ornati cultique superfluo exterioris sui hominis, qui certe corruptiunt, omni se diligentia prebeat et occupat excelendo ac pectorando interiori illi qui ad imaginem Dei est. Serm. 25 super *Cant.*

55. Non sis superflua in uesti, nec notabilis in vestitu. Epist. 42, ad *Henricum Senonensem archiepisc.*

56. Vestim curiositas, deformitatis mentium et morum indicium est. Lib. 3, de *Consil.* ad *Eugen. Pop.*

57. Quicunque ad induendum, non quod utilius, sed quod subtilius inventur: non quod repellat frigus, sed quod superbum compellat; non quod vixus, sed quod vanus comparari potest. In *Apolog.* illud: *Inducatur purpura, abbat.*

58. Quando tu uestem expulnus es, iustras uestes, foro circuis, percurris mundinas, domos scrutaris negotiorum, cunctam evertis singulorum suppelletilem: ingentes explicas cumulos pamorum, atrectas digitis, adnuos oculis, solis appponis radiis: quidquid grossum, quidquid pallidum occurrit, respici: si quid autem sui puritate ac nitore placent, illud mox quantolibet prelio satagis tibi retinere. *Ibid.*

59. Mollia indumenta, animi mollitatem indicant: non tanto enruestrat corporis cultus, nisi prius neglecta fuisset mens inulta virtutibus. *Ibid.*

60. Cur carnem tuam pretiosis rebus ornas, quae post paucos dies vermes devoratur sunt in sepius? Lib. 3, *Medit.* cap. 3.

BOETIUS.

S. BONAV.

61. Vestis sumptuosa, probatio est pauci sensus. Epist. de *Cura et regimine rei familiaris.*

62. Vestis nimis apparet, cito vicinis tedium parit. *Ibid.*

63. Stude honestate placere, non ueste. *Ibid.*

64. Mulieris petitio habentis uestes, et uestes querentis, non indicat firmatatem. *Ibid.*

65. Deus non delectatur in compositione yulius, sed in bonis moribus: non in corporis ornatu, sed in sanda conversatione. Serm. 64, ad *Sororem.*

66. Talia debent esse vestimenta servorum Dei, in quibus nihil possit notari novitatis, nihil vanitatis, nihil superfluitatis, nihil quod pertinet ad superbiam, et ad yanam gloriam. *Ibid.*, serm. 9.

67. Lete patet vester hic error, qui ornari posse alignid ornamenta existimat alienis, Lib. 2, de *Consol. philos.*, prosa 5.

68. *Habentes alimenta, et quibus tegimur, his contenti simus, ut Apostolus: quibus tegimur, dicti non quibus ornamus. Super Luc.*, cap. vii, in illud 1 *Timoth.* vi: *Habentes alimenta,*

69. Vestis pretiosa, et vita deliciosa, sunt hominum mundanorum, non virorum spiritualium et christianorum. *Ibid.*, super illud: *Ecce qui in pretio ueste sunt.*

70. Pensat que culpa sit ornatum vestium pretiosorum, etiam viros appetere, a quo erravit pastor: Ecclesiis etiam feminas prohibere. *Ibid.*

71. Nemo vestimenta pretiosa, nisi ad gloriam, querit; ut honorabilior ceteris habeatur: et hoc est reprehensibile, et peccatum, *Ibid.*, cap. xv, in illud: *Inducatur purpura.*

72. Valde absurdum est putridum cadaver pretiosa ueste ornari, unde possent multi pauperes sustentari. *Ibid.*

73. Muller compla et pulchra, cum suis ornatis, gladius est diaboli bene scindens, et hene limatus. Tit. 1 *Diote.*, cap. 9.

74. Sine sapientia aut vita integrata et pura, nullum ornamentum pulchrum est, et quodcumque his non decoratur, vile et abominabile est. *De Ornamentis Ecclesie.*, cap. 12.

75. Non externi hominis aspectus, sed animus probitatis ornatum ornandus est. Lib. 3, *Predat.* gog, cap. 8.

76. Fuci, tincture, unguenta, et colores illiti, animalia intrinsecus agrotare significant. *Ibid.*

77. Ornantur ut alii placeant, que in facie, non in corde gloriantur. *Ibid.*

78. Et si coecino induatur, et auro ornamentum orneris, et oculos tuos ungas stibio, frustra est pulchritudo tua. *Ibid.*

S. BRUNO.

CLEM. ALEX.

79. Magni pretii est, non gemma, non argenteum, non vestis, non corporis pulchritudo, sed virtus. *Ibid.*, cap. 6.
80. Si mulieres sunt pulchre, sufficit natura, non contendat ars contra naturam : sin autem sint natura turpes, seipsoe arguant, ex eo quod sibi applicent quod non habent. Lib. 2 *Pedagogi*, cap. 42.
81. Vittae et earum permulta differentiae et curiosae ac supervacaneas capillorum plicatura, et crinum innumerabiles figure, et pretiosae speculum structura, sunt feminarum quo omne pudorem exuerunt. *Ibid.*, lib. 3, cap. 2.
- S. CYPRIAN.** 82. Quid ornata, quid compita procedit virgo ? quasi maritum aut habeat, aut querat. *De Discipl.* et *habit. virgin.*, cap. 3.

83. Ornamentorum ac vestium insignia, et leoninae formarum, non nisi prostutitis et impudicis feminis congruent : et nullarum fere pretiosior cultus est, quam quarum pudor viles est. *Ibid.*, cap. 6.

84. Fugiant castae virgines et pudice incestarum cul tus, habitus impudicarum, lupanariae insignia, ornamenta meretricium. *Ibid.*

85. Sericum et purpureo induita, Christum induere non possunt. *Ibid.*

86. Auro et margaritis et monilibus adornata, ornamenta cordis ac pectoris perdidérunt. *Ibid.*

87. Quod ornari tu putas, quod putas comi, impugnatio est ista divini operis, prævaricatio est veritatis. *Ibid.*, cap. 7.

88. Dum ornari cultui, dum liberius evagari virginibus volent, esse virgines desinunt : furtivo dedecore corrupti, vidue antequam nuptie, non mariti, sed Christi adulteria. *Ibid.*, cap. 8.

89. Non monilium aut vestium virgo querat ornamenti, sed morum. *Ibid.*, cap. 10.

90. Mirum negotium ! mulieres ad omnia delicta, ad vestium sarcinas fortiores sunt viris. *De Bonis pudicit.*, cap. 6.

91. Vera matronarum ornamenta pudicitia est, non vestes. Super *Epist. I Petri*, cap. iii, art. 6.

92. Nemo putet in studio pretiosarum vestium deesse peccatum. *Ibid.*

93. Superfluus vestium ornatus, humeri detecti atque nudati, pedes lascive induiti, ac vitiose directi, mortem conciliant. *De Humilitate comparanda*, cap. 51.

S. FULGENT. 94. Sancte mulieres, etiam conjugatae, non sunt monilibus comedende, sed moribus : et eo magis humilitate debent ornari, quam veste. Epist. 2 *ad Gallam*, cap. 42.

95. Habitum tunc talis sit, qui non ad lasciviam exicit, sed ad continentiam provocet : qui non afficiat ad libidinem, sed comprimat ad timorem :

qui non accendat carnis concupiscentiam, sed extinguit. *Ibid.*

96. Vilibus caro legatur operimentis, et pretiosis anima vestibus induatur. *Ibid.*

97. Sicut Christi virgo non debet monilibus, ita debet virtutibus adornari. *Prose.*

98. Ornatus autem virginis est, virginitatem hominum non minus mente, quam carne servare. *Ibid.*, epist. 3 *ad Prothom.*, cap. 24.

99. Vestis talis sit virginis, que testis existat intime castitatis. *Ibid.*, cap. 14.

100. Nihil nitoris in habitu exterioris hominis queratur, ne interioris hominis habitus sordideatur. *Ibid.*

101. Pravi cum tegendi membris vestimenta queruntur, non solum que tegant, sed etiam quae excolant, expectunt. *Prose.*

102. Et contra torpem frigoris, non solum que per pinguedinem manuant, sed etiam que per molitatem delectent : et non solum que per molitatem tactum molestant, sed etiam que per colorem oculos seducant. Lib. 20 *Moral.*, cap. 15, num. 42.

103. Pro sola inani gloria vestimentum pretiosum queritur, res ipsa testatur : quia nemo vult ibi pretiosum vestibus indui, ubi ab aliis non possit videri. Hom. 48 *super Evangel.*

104. Decor et honor corporis virginis, est vestitus aureus. Lib. 6 in *I Reg.*, cap. i, super illud *Psalm. XLV* : *In Vestitu deaurato*.

105. Nemo existimat in fluxu atque studio pretiosarum vestium non putant esse peccatum : quia si hoc culpa non esset, nequam Paulus Apostolus propter epistolam feminas a pretiosarum vestium appetitu compesceret. Hom. 6 *super Evangel.*

106. Sunt nonnulli, qui culum subtilum pretiosarumque vestium non putant esse peccatum : quod si culpa non esset, nequam sermo Dei tam vigilanter exprimeret, quod dives qui torquebatur apud inferos, lysso et purpura induitus fuisset. *Ibid.*, hom. 40.

107. Ornatus mulierum non labra purpurea, non pictarum palpebrarum supercilium : flos umis est mulieribus amandus, bonus rubor, seu pudor. In sua *Poesi*, *contra Mulieres ornatas*.

108. Verum decorum mentis ornatum puta. *Ibid.*

109. Pretiosa vestis non nisi propter inanem gloriam requiriatur. Serm. *Dom. 46, post Pent.*

110. Vester pullas aegre devita, ut candidas : **S. HIERON.** ornatus ut sordes pari modo fugiendi sunt : quia alterum delicias, alterum gloriam redolit. Epist. 2 *ad Nepotian.*

111. Non absque amictu linea incedere, sed pretium vestium linearum non habere, laudabile est. *Ibid.*

112. Sordide vestes, candida mentis indicia sunt : vilis tunica, contemptum seculi probata. *Ibid.*, epist. 4, *ad Rustic.*

113. Talia virgo vestimenta paret, quibus pelatur frigus, non quibus vestita corpora nudentur. *Ibid.*, epist. 7, *ad Laton.*

114. Quid pulchrius anima, que Dei filia appellatur, et nullus extrinsecus querit ornatus? *Epist. 10, ad Furion.*

115. Cultus corporis a plenis et habitus vestium, unius horae spatio commutatur. *Ibid.*

116. Genus foemineum scimus liberenter ornari. *Epist. 12, ad Gaudentium.*

117. Humilitatem vestium tumenti animo non appellas. *Epist. 13, ad Paulum*

118. Gemme et serice vestes feminarum, jacentias seminarium est. *Ibid.*

119. Neglecta munditas, et inculta vestis, culetus sine cultu. *Epist. 15, ad Marcellam.*

120. Num vestos non ad usum tantum, sed ad delicas conquiruntur. *Epist. 18, ad Marcellam.*

121. Nec affectat sortes, nec exquisita munditas convenient christiano. *Epist. 22, ad Eustoch.*

122. Munditas corporis atque vestitus, munditas est affectus. *Epist. 27, ad Eustoch.*

123. Caliga virginis ambulanlis nigella, ac nitens striore, ad se juvenes vocat. *Epist. 47, de Vitio suspecto contubernio.*

124. Crimen est, caput post chrismati sanctificatione pulvere, aut alterius cuiuslibet pigmenti fuso sordidari, aut auro, aut gemmis, vel cuiusque terrene creaturæ specie comi. *Epist. 14, ad Mauricium filiam.*

125. Reverti ornare se, et componere virgo debet : sed ornatum interioribus ornamenti, spiritualiter, non corporaliter componatur : quia Dominus non corporis, sed animæ decorem desiderat. *Ibid.*

126. Imperfectissimus mulierum affectus. Semper in vestibus, semper in auro, in lapidibus pretiosis, et ornamenti extrinsecis gloriam ponunt : non sufficit eis libido innata natura, sed occasiones querunt explices libidinis. In *Regula Monachar.*, cap. 28.

127. Conam nutritre, vellere pilos, cutem polire, et ad speculum comi, proprie passio et insania femininarum est. Super *Sophonian.*, cap. i, super illud *Disperierunt omnes involuti.*

128. Ex varietate vestimentorum, affectus placenti subministratur. *Lib. 1 de Claustris animæ*, cap. 4.

129. Propter ornatum corporis, mulier illa placet, quae sine ornatu videlicet disperget. *Ibid.*

130. Quid prodest ornari vestibus, nisi ornemur atque virtutibus? Serm. 44, *de Diversis*.

131. Talis ornatus, ut homini placeatur, mere tricia est : et potius sordidat, quam ornat. *HUGO CARD.* Super *Prov.*, cap. xv.

132. Habent multi mutoria vestium juxta numerum diuersum, et de pauperum nuditate non curant. Super *Luce.*, cap. 16.

133. Superbus ut magnificens videatur, satagit *s. INNOC.* in vestiri duplicitibus, indui mollibus, pretiosis ornari. *Prose.*

134. Sed quid est homo pretiosus ornatus, nisi sepulcrum foris deabsitum, intus autem plenum spuria ?

135. Hyacinthus et purpura, crocus et hyssopus, in luto patrescent : aurum et argentum, lapides et gemme, in luto sordescunt. Lib. 2, *de Contemptu mundi*, cap. 37.

136. Saepè quod virtus non potuit, vestis obtinet : et vanitas vanitatum ! plus honoris deferunt vestibus, quam virtutibus : plus venustati, quam honestati. *Ibid.*, cap. 39.

137. Quo supplicio non sunt digni, qui modis omnibus dant operam, ut sercisc et auro intermixtis induantur, et post se pompan trahunt in plateas, et in foro Christum autem despiciunt nudum ? Homil. 37, super *Gen.* *S. JOANNES CRYSTOST.*

138. Maxima apud mulieres inventur ornatus cupiditas, et intemperancia, cum auratis vestibus, et auro in capite, in cervice, et in aliis corporis partibus ornantur, et in his quoque superbiant. *Prose.*

139. Quot pauperum ventres possent inde pasci, et quot corpora in nuditate egendum possent contingi ex his, quæ a solo collo, auribus mulierum pendunt ; nullius alterius usus gratia, quam in dampnum, et monumentum anime. *Ibid.*

140. Multa mulierum est molitiae, et omne studium in cultu vestium, in aureis ornamenti et monilibus, et externo ornatu, anime vero nulla est cura. *Prose.*

141. Si vis ornari, vero te ornata cole, qui debet mulieres piis : bonis te operibus ornata, hic anime cultus est. *Ibid.*, homil. 41.

142. A cultu externo immumerat fluit mala : inde nascitur arrogancia, despctus proximi, fastus spiritus, animæ corruptio, atque voluptitum illicitarum fomes. *Ibid.*

143. Pauper frigore rigescit, tu autem series indutus, ne respici quidem, nullamque compunctionem pro te fers, sed immissericorditer præferis ; qua venia sunt haec digna ? *Ibid.*, homil. 50.

144. Si viro placet vis, animæ ornata pudicitia, pietate, rei familiaris cura ; nam animæ bona praestantiora sunt, quam corporis. Hujus ornatus invidiam parit, hinc autem omni malo affectu.

145. Omnia caret inani gloria. Homil. 60, super *Joan.*

145. Si stadium est, ut viro placeas, anima ornanda est, non corpus corrumpendum. *Prose.*

146. Neque enim aurum adeo amabilem ac desiderabilem uxorem reddet, ut modestia et charitas, et animus vitam exponeendi pro marito. Hac virum capiunt. *Ibid.*

147. Quid corpus ornas anima neglecta, et immunditia plena? certe illius major habenda est cura. *Ibid.*, homil. 68.

148. Queenam haec amentia? qui turpem, informem et nigrum habet animam, putat eam se ari splendore emendare: neque ornata nigrum corpus album reddet, neque turpe speciosum. *Ibid.*

149. Narratur de quopiam philosopho, quod cum domum esset cujusquam divitis ingressum, multo illustrem auro, molique et marmorum et columnarum pulchritudine fulgentem, pavimentum tunc videtur multis tapetis stratum, in faciem divitis huius domini compulserit. Cumque ob factum compulserit, respondisse ferunt, necessitate coactum facie illius contumeliam fecisse, ex quod in universa domo locum non invenerit, quo exceptu licuerit. Serm. 41, super *epist. ad Romanos*.

150. Non est pretiosus vestitus ornanda caro, ne ornata illam perdas; nam molliorem inde facties, et illam corrumpes, dum nimis illam molliitatem dissolvis. *Ibid.*, serm. 24.

151. Non puto mulierem in multichroino mundita gloriari, sicut viram in illis qua conjugem suam exornant. Serm. 43, super *epist. ad Ephes.*

152. Mulieri pecuniae ac commodum est ornari magis, quam viro. *Ibid.*

153. Quando vehementer ornaris, o mulier, tunc nuda quavis turpior facta es. Homil. 10, super *Epist. ad Coloss.*

154. Multa ex ornandi studio nascentur, aperte suspicione, sumptus intempestivi, maledicentia, avaricia et fraudis argumenta. *Ibid.*

155. Placet pretiosa et serica vestis? at verum illi conlectus est, opinio est humana presumpcio, nihil habet in se naturalis pulchritudinis. Homil. 17, super *I Timon.*

156. Honestae mulier honestate decoratur: honesta autem illa est, que typum non habet, que ornatum non sumit secularum; sed talibus vult adornari, quae Dei imaginem decent. Homil. 28 super *Epist. ad Hebr.*

157. Animam ornat; iste namque ornatus anime, Deum ad se pertrahit: ille autem corporis, scelrostis. *Ibid.*

158. Omnia in ornatu ad hoc facere, ut spectentur, meretricium est. *Ibid.*

159. Molli vestimentum animam dissolvit, difundit, et frangit. *Ibid.*, homil. 29.

160. Quae exterioris amictus utilitas, cum anima mendico sit omni miseris induita? Homil. 19, ad *Pop. Antioch.*

161. Studium in ornando corpore internam indicat deformitatem. Homil. 37 super *Gen.*

162. Quid dicas? Deum precatura pergis, et ornamenta aurea circumferis, flavosque crines, et ipsis auro compositos: an vero saltatice ad cœles pergis? *Prose.*

163. Numquid hic nuptias, et lascivie oblectamenta conqueriris? Num ut tu spectaculum praebas, advenisti? num tibi nunc extricendus est thalamus?

164. Illic nempe monilia, illic ornamenta aurea, illic ornatus crinum, illic pretiosa vestis locum aliquando fortassis habet: ut vero nunc milio tibi hujusmodi ornata atque apparatu opus est.

165. Accessisti ut Deum pro peccatis tuis suppleris decrēperis, ut tuis in illum sceleribus veniam, cum geminis et lacrymis petas.

166. Accessisti, ut Dominum tibi propitiū facias: quid teipsum ornari, improbo auge intempestivo studio contendis?

167. Non iste supplicis est habitus, quod enim paecō ingemiscere potes, ac lacrymas fundere, atque intentissime, ut decet, orare, que hujusmodi ornata culpa procedit?

168. Nam etiā lacrymas fuderis, risum cernentibus hujusmodi lacrymae movebunt: neque enim auro amicta debet incidere, que lacrymas pro peccatis profundere intendit.

169. Sobrie atque ornata mulieri nihil vīus modi congruit quam verecunda et pudicitia. Homil. 18, super *I Tim.*

170. Quanto curiositati ornatus plus vacas, tanto abominabilior facta es: Deum quidem a te averis, amatores autem tuos pollicis, tantisque magis foda ac turpis Deo appares. In serm. *Quod regulas mulieres viris non cohabent.*

171. Caro pretiosa ac deaurata, indumenta corpora, monilius ornata, serisque præclaris composta, quid aliud est quam earo foeda, corruptilis? *De Humilitate*, cap. 14.

172. Exterior ornatus non reddit hominem gratum Deo, sed interior, qui in virtutum consummatione consistit. *De Regin. prelat.*, cap. 19.

173. Tota se ornare industria, pretiosis inducere vestibus, fulgentibus margaritis ac gemmis compone, unguentis et aromatis delinire, fucatis coloribus facies defumpare, scelus est nefandissimum, temeritas maxima, delestanda presumpcio, et delictum pene inexpiabile. Quasi qui universa creavat, nescierit putreſcenti humano corporisculo, et vilissimi sterori, congruentem tribuere formam. *De Humilitate*, cap. 41.

S. PAULIN. 174. Quid prodest quemlibet hodie auro, gemmis et purpura contingi, si cras contingit cum nudum ei reum, omnique solatio destitutum ad inferni supplicia perturbabit? Lib. 7, epist. 15.

S. JEL. DAN. 175. Quid prodest quemlibet hodie auro, gemmis et purpura contingi, si cras contingit cum nudum ei reum, omnique solatio destitutum ad inferni supplicia perturbabit? Lib. 7, epist. 15.

176. Quae sit mens, ex ueste colligitur: et iuxta exteriorem cultum, quae sit intentionis species judicatur. Opuse, 12, cap. 15.

177. Monachus, qui nitorem pretiosas uestis affectat, non superbi Regis, sed mundi hujus militiam baptizat. *Ibid.*

178. Vestis fluxa et delicta, Deum iratum reddit: viles et objecta, Judicem placat. *Ibid.*, cap. 16.

179. Non levia languor est anima, de superstitionis corporalis amictus nitore gaudere. *Prose.*

180. Gratian siquidem sancti Spiritus, in qua doletetur, exclusit, qui se per exterioris ornatus desiderium spargit: eniā si sentiret in mente dulcedinem, nequaquam corpori culus supervenientem conceperit vanitatem.

181. Illius ergo uestis concupisce nitorem, qua coram oculis Dei perpetuo pollies: non qua falacia ac frivola hujus vita momenta transcurras, Opusc. 29, cap. 3.

182. Gloriosus deputa ueste alba cum Christo humiliari contingi, quam cum superbo et purpuro militie, flammis ultricies irreparabiliter seperfici. *Ibid.*

TERULLIA. 183. Quid tam ornandi capitū onerositas salutem subministrat? quid crinibus vestris quisceret non licet, modo substreditis, modo relaxatis, modo suscitatis, modo elisis? Si te non pudet ornari, pudeat iniquitatem: ne exuvias alieni capitū forsanit immunidorsum nocentis et gohemus despati, sancto et Christiano capitū substituas. *De Culū feminār.*, cap. 7.

S. LAUR. IUST. 184. Quanguam mulierum ornatus ad placendum viris suis, peccatum non sit, ad concupiscentiam tenet et vanitatem relatus, culpa non vacat, 2, quest. 169, art. 2.

THOMAS A KEMPIS. 185. Mulus etiā ornatur foris, niger tamen est intus. *In Hortulo rosar.*, cap. 9, sent. 3.

S. THOMAS VILLA NOV. 186. Habitus exterior sine interior virtute, vas est foris ornatum, sed intus vacuum. *In Valle hitor.*, cap. 1, sect. 2.

187. Vie miseris mulieribus, quae in hoc feno poliendo, adorando, decorando, totam vitam expendunt: uestes pretiosas, et joscilla, et murennulas, et alia puerilis, et vana curiosius perquirunt. *Prose.*

188. Facte velut laquei diabolis ad capiendas

stultos passeris, et veluti aranen tela ad capiendas muscas. Serm. Dom. 3, Advent.

189. Si removet ornamenti cultum, nullum patiens in corporis contaminatione naufragium. Homil. 20, de *Avarit.*

190. Ancilla Christi falsum idolum respuis, et in te colis, cupis ornatum, cuius imaginem non deponis. *Prose.*

191. Ad Ecclesiam Dei opere vario totum inaurata corpus, excrabi metallo procedis onusta: opus cultus rigore in oratione non flecteris, non manus tendis, tumidum monilibus pectus protervamente dederis.

192. Quid a Deo impetrare te posse credis sic omata, que eum per id per quod irascitur deprcaris? Aperi tandem oculos cordis, invenies te insultare potius, quam rogare. Serm. 2, de *Avarit.*

ENTITATE PAGANORUM.

193. Longe pulchritus est ac regale magis, animo esse bene constituto, quam habitu corporis vestibus ornatum pulchritus intueri. *De Rhetor.* ad *Alexand.*

CICERO.

194. Adhibenda est munditia in ornata, non odiosa, neque exquisita nimis, tantumque effigie agrestem, et inhumananam negligenter. Lib. 1 Ofic.

195. In uestiti mediocriter optima est. *Ibid.*

196. Mulieres in ornatus spem collocant omnem: quare opere pretium est, dare operam ut sentiant sibi non ab aliud honore haberi, nisi quod est modestas se praebant, et verecundas cum tempora. *In suo Enchirid.*, cap. 62.

EPICETUS.

197. Verus philosophus, que ad corporis culus spectant, contemnit. *Sizygia 1, in Dialogo Phaedonis.*

PLATO.

198. Seito hominem tam bene culmo, quam auro tegi. Epist. 8.

SENECA.

199. Contemne omnia, que supervacuum labor,

velut ornamentum ac decus ponit. *Ibid.*

200. Fidelis mulieri ornatum ducatur pudicitia. *SIXTUS PHILOPH.*

Vide etiam fit *Avarit.*, sent. 442; *Aurum*, sent. 39; *Eпископ.*, sent. 50; *Faciis*, fore per totum; *Fucus*, per totum; *Gemma*, sent. 23; *Gloria vana*, sent. 48; *Jejunium*, sent. 66; *Laqueus*, sent. 39; *Lesciva*, sent. 12; *Mensa*, sent. 24; *Metreticum*, sent. 22; *Modestia*, sent. 35; *Monitis*, sent. 33, 76; *Nostitas mundana*, sent. 12; *Orationis*, sent. 8, 9, 10; *Placere*, sent. 76; *Pulchritudo*, sent. 108, 109; *Relinquere*, sent. 84; *Sacerdos*, sent. 18; *Sequi*, sent. 62; *Superfluitas*, sent. 31; *Suspicio*, sent. 35; *Temerum*, sent. 30, 31; *Virginitas*, sent. 68, 69.

COLLECTOR. *Definitio.* Osculum est actus quo genere honestus, factus amicitie, urbanitatis, reconciliacionis, conciliandi amoris ac delectationis honestae et castae ergo : servatis circumstantiis loci, temporis, personarum.

S. BERNARD. Tris sunt oscula : reconciliatorium, muneratorium, contemplatorum : primum ad pedes, secundum ad manus, tertium ad os mentis. Serm. 54, de *Parvis sermonibus*.

HUGO A. S. VICTORE. *Divisio.* Est osculum lasciviae, osculum proditionis, osculum sanctitatis et concordia. *De Quæst. super Epist. II ad Cor.*, quæst. 416.

HUGO CARD. Est triplex osculum : osculum adulatio[n]is, osculum proditionis, osculum reconciliacionis. *Super II Regum*, cap. 15.

Est osculum homini, et malum unionis naturarum, ponitentiae, reconciliationis, congratulationis, fidei, gratiae, obedientie, glorie : merecritis, fraudis, superbie, avaricie. *Super Psalm. LXXXVII. Differentia.* Est suavium, basium, osculum : suavum, impudicum mulierum est; basium, coniugalorum; osculum, amicorum. *Super Cant.*, cap. 1, in illud : *Osculet me*.

SENTENTIA PATRUM.

S. AMBROS. 4. Non osculatur semper pater filium, sed et aliquando castigat. Serm. 84.

2. *Juda, osculo Filium hominis tradis?* Hoc est, venenum infundis osculo, quo gratia charitatis infunditur : osculo, quod sacra pacis insigne est : osculo, quo amicitia fida firmatur : osculo, quo fides sancta signatur? *Prose.*

3. Hoc ergo osculo tradis pericolo, quem propter osculi commercium, venerari deberes. *Super Psalm. XXXX.*

S. ANTONIUS DE PADUA. 4. O quot hodie *Juda*, qui osculo adulatio[n]is proximum tradunt, et sic ultimo laqueo se suspendunt exterme damnationis! Serm. in die Paræcœs.

S. AUGUST. 5. Osculum spiritale proprie amicorum est, qui sub una lege amicitie tenentur : non enim fit oris attacta, sed mentis affectu, non conjunctione laborum, sed communione spirituum. *De Amicitia*, cap. 6.

6. O anima, prius attende que sis, ne andreas ire feda in pulchri oscula. *Super Psalm. cii, conc. I, vers. 2.*

7. Habent oscula columbe, habent oscula et corvi ; sed in corvis falsa pax, in columba vera pax. *Prose.*

8. Discernuntur oscula corvorum ab osculis columbarium. Oscularunt corvi, sed laniant : a laniatu innocens est natura columbarum; ubi vero

lanianter, non est vera in osculis pax. *Tract. 6, in Evang. Joan.*, cap. 1.

9. O *Juda*, osculo sanguinem fundis, pro pignore amoris vulnus infligis, pacis argumento mortem immittis, servus Dominum tradis, discipulus magistrum prodidit. Serm. 1, *Fer. 2, post Dom. Palmari*.

10. O signum sacrilegium! o placitum fugendum, ubi ab osculo incipitur bellum, et per pacis indicium pacis rumpitur sacramentum! Serm. 2, *Feria 3, post Dominicam Palmarum*.

11. Qui factis inimicis osculari, *Juda* proditoris similes esse quis dubitare poterit? Serm. 28, ad *Fratr. in eremo*.

12. Formosorum oscula cavere oportet, non secundum animalium venenatorum morsus. *Prose.*

13. Diffunditur enim venenum ex osculo per omne corpus, et ad interiorum perducit. *De Virginit.*

14. Felici prorsus osculo labii impressa lentis, cui virginis mater applaudebat in gremio. Serm. 4 *Assumpt. B. M.*

15. *Felix osculum, ac stupenda dignitatem mirabile, in quo non os ori imprimitur, sed Deus homini unitus.* Serm. 2, super *Canticum*.

16. Scientia quo osculo datur, cum amore recipitur; quia amoris indicium osculum est. *Ibid. serm. 8.*

17. Tanta efficacia osculum sanctum est, ut ex ipso mecum accepit illud anima concepit, tumescens nimirum uberibus, et late quasi pingue scutibus in testimonium. *Ibid.*, serm. 9.

18. *Læta in prole mater, sed in amplectibus latior : chara pignora filiorum, sed oscula plus delectant.* *Ibid.*, serm. 85.

19. Osculi susceptio ex parte Christi, fuit benignitas : sed ex parte Judei, fuit mira dolositas. *Super Luc.*, cap. 22, in illud : *Juda, osculo Filium hominum tradis!*

20. Osculum diaboli est falsa securitas peccatores : libentius deberes a Christo castigari, quam a diabolo osculari. Serm. 2, *Dom. 3, post Pascha*.

21. Osculum divinum, non conjunctio est labiorum, que interdum pacem mentitur, animorum, sed plene infusio gaudiorum, et revelatio secretorum. *De septem donis Spiritus sancti in specie*, de Dno intellectus, cap. 6.

22. Fugiant omnino fominea oscula militis Christi, cum osculum eliam viris offerti non decet; nisi forte ubi de proprio patre, vel aliis honestis personis, moris exactu, sine scandalo vitari non potest. *Prose.*

23. Religionis personam, religionis honestas os indifference oscula communicare non patitur.

24. Nunquam mulierem quantumcumque sibi alliatu[m] conjuncta sit, sive sororem, sive neptem,

quantumcumque pueriles; sed nec facile matrem propriam oscularunt. In *Speculo discipl.*, part. 4, cap. 30.

CLEMENS ALEX.

25. Dilectio non in osculo censemur, sed in benevolentia. Lib. 3, *Pedag.*

26. Osculum sanctum ore modesto et clauso h[ab]entiam animi ostendit, per quod maxime se exercit mansuetudo morum. *Ibid.*

27. Osculum seculare est incestum veneno plenum, sanctitatem simulans. *Ibid.*

28. Osculum impudicis sepe virus immunit, et sic manifestum est osculum non esse dilectionem. *Ibid.*

29. Osculum manifestus est amicitia typus, si enim et amplexus unitatis. Lib. 6, *Glossogr. in Genesin*, cap. 4, de *Joseph*.

30. Oscula, amplexus, et attactus, quæ effectu sensualis et inordinate affectionis sunt, non exercit periculis. Super *Hymn. tempore feriarum ad Sextam*.

A. BERNARDUS EMERSON.

31. Cavenda sunt impura oscula : impudici enim contactus osculi, quid aliud est quam morsus diaboli, et arrua peccati? *Prose.*

32. Si quidem Tullius magister gentilis ita condemnavit h[ab]o viuum, dicens : osculum pars adulterini est : per hoc enim criminis ostium, et mortis initium fit.

33. Eliensis nondum in opere consumetur iniurias, perfecta est iam in corde per osculum captivitas. *Homil. de Initio quadrigae*.

S. GREGORIUS NYSSENUS.

34. Osculum Christi purgamentum est enjusvis sororis. *Homil. 1, super Canticum*.

S. HIERON.

35. Labia viri venena præbent mulieri. In *Regula monachar.*, cap. 20.

HUGO A. S. VICTORE.

36. Osculum pacis et amoris signum est. Lib. 2, super *Prov.*, cap. 24, super illud : *Loixa desecutabatur*.

37. Proditor osculo pacem promittit, sed decipit. Lib. 2, de *Claustro animæ*, cap. 46.

38. Appropinquatio ad osculum pacis, qui prius reconciliatus accedere debuisset ad osculum fratris. *Ibid.*, cap. 23.

HUGO CARD.

39. Osculum duo corpora conjungit, delectat, certificat, signum pacis est, pignus amoris, arrua sponsalorum. Lib. 4 de *Propriet. rerum*, cap. 43.

40. Sicut Judas osculo Christum tradidit, sic et mundus quos oscularunt tradet. Super *Genes.*, cap. 31.

S. JOANNES CHRYSOSTOM.

41. Quemcumque mundus oscularum osculo collata dignitatis, vel cuiuscumque prosperitatis, tradit in mortem. Super *Prov.*, cap. 31.

42. O signum sacrilegium! o conventus nefarius! o placitum puniendum, ubi ab osculo incipiatur bellum, et per pacis indicium, pacis rumpitur sacramentum! Serm. 1 in *Fer. 5 Passionis*.

43. Per quod conseruerunt gentes bella finire, per hoc tradidit Judas bellum voluit inchoare. *Ibid.*

44. Sanctum osculum teneamus, quod animas sociat, reconciliat mentes, et unum corpus ostendit. *Homil. de Prodig. Judæa*.

45. Osculum sanctum est, quod dolo caret ac simulatione. *Homil. 44, super I Cor.*

46. Osculum unit homines, et quasi in unum redigit corpus. *Ibid.*

47. Proprie hoc osculum datur, ut charitatis fiat symbolum, ut accendat affectionem, ut invicem diligantur homines, tanquam fratres fratres, tanquam filii patres, tanquam patres filios, immo et multo magis. *Homil. 30 super II Cor.*

48. Impossibile est non vulnerari mentem, dum osculo lascivis contingit mulierem. *De Inst. vita sacerdot.*, cap. 3.

49. Differt ab amore osculum : nam ille est amicarum conjunctarum per mutuam benevolentiam, hoc autem nudam salutationem superficie tenus in osculo fortuito indicat. Lib. de eo, *Quis rerum divinarum, heres sit*.

50. Osculum sepe facutum specimen amicitie est. *Ibid.*

51. Oscula, quanquam secundum speciem non sint mortalia peccata, ut tamen libidinosa sunt inter mortalia numerantur. 2, 2, quæst. 154, art. 4.

52. Duplices osculum in ore gerunt, et retro pungere querunt : sicut Judas fecit, nam per osculum fecit capi Christum. *De Modo confundi de mendacio*.

Vide etiam tit. *Judas*, fere per totum; *Merefratum*, sent. 70; *Mulier*, sent. 59; *Prodicio*, sent. 16.

OTIOSITAS.

Definitio. Otiositas est cessatio ab his quæ nos ex officio attingit facere.

Otiositas est quod nullam habet utilitatem, vel utilitatis intentionem. *De Vita solit.*

Productio. Otiositas est sentina omnium vitiorum. *Epist. ad Ministros provinciales et custodes*.

Otiositas non est diu sola, sed parit alia vita. *Super I, ad Thessal.*, cap. 5, art. 5.

Verbositas et curiositas ex otiositate nascentur. *Ibid.*, *Oitum stultitiam, labor scientiam generat*. Lib. 2 de *Claustro animæ*, cap. 14.

Otium sceleris origo est. Lib. 1 *Parall.*, cap. 89. *S. JOANNES DAMASC.*

Omnis mali et vitii auctor et initium, est otium. *Super I ad Timoth.*, cap. 5.

Otium est vitiorum causulum incentivum. Opus de *Perfect. vite spirit.*, cap. 9.

Comparatio. Assimilatio otiositas stagni : quia sicut stagnum abundantiam nutrit piscium, sic otiositas multitudinem cogitationum. Lib. 1, de *Nuptiis*, cap. 3.

PHILIP JUD.

S. THOMAS AQUINAS.

S. BASILUS MAGNUS.

S. BERNARD.

S. BONAV.

S. CARTHUS.

S. DIONYSIUS.

S. EPISTOL.

S. HIERON.

S. IOANNES.

S. VICTORE.

SENTENTIA PATRUM.

- S. ANTONIN.** 1. Otiositas est filia acedia, et valde reprehensibilis praeceps in tempore gratiae. Part. 2, tit. 9 de *Acedia*, cap. 14.
2. Otiositas et voluptas sunt arma hostis antiqui ad miserias animas captivandas. *Ibid.*, cap. 14, § 1.
3. Gravius libido urit, quem invenit otiosum. Serm 2, *Domi 3, post Pascha*.
- S. ATHANAS.** MAGN. 4. Valde dæmones oblectantur crapula, et otio corporis. *De Virginit.*
- S. AUGUST.** 5. Nemo invideat otio meo, quia meum otium magnum habet negotium. Epist. 410, ad *Erdarium*.
6. Utinam isti, qui volunt manibus, vacantes et linguis. *De Operæ monachor.*, cap. 22.
7. Non sic quisque debet esse otiosus, ut in eodem otio utilitatem non cogitat proximi, nec sic actussum, ut contemplationem non requirat Dei Prose.
8. In otio non iers vacatio delectare debet, sed aut inquisitio, aut inventio veritatis, ut in eisque proficiat, et quod invenerit, teneat, et alteri non invideat. Lib. 49 de *Civit. Dei*, cap. 49.
9. Oium sanctum queritur charitas veritatis, negetum justum suspectus necessitas charitatis. *Ibid.*
10. Oium meum non impeditur nutrienda desideria, sed perciplienda sapientia. Tract. 57 super *Eccl. Joan.*, cap. XIII.
11. Nihil Dei servis otiositate pejus. Serm. 4 ad *Fratr. in eremo*.
12. Fuge otium, et semper aliquid facere mente: fuge otium, quia mors est. *Ibid.*, serm. 47.
13. Quandiu David exercitavit se in militia, non insutulit sibi luxuria : sed postquam remansit in otio, laboravit adulterio, et homocidio commisit. *Prose*.
14. Samson dum cum Philistis pugnavit, non potuit capi ab hostiis; sed postquam dormivit in sinu feminæ, et otiose cum ea remansit, mox capiuit et cecidit ab hostiis.
15. Salomon dum occupatus esset in edificatione templi, non sensit luxuriam; sed mox recedens ab opere persens insulsum luxuriam, et deficiens feminam instigante ad idola, adoravit in thalamo vitulum aureum.
16. Vigilate ergo, fratres mei, vigilate, et nolite in otio deficere, quia nec sanctiores David, nec fortiores Samson, nec sapientiores Salomon vos esse cognoscet. *Ibid.*
17. Audiret semel Antonius : Antoni, cumpis Deo placere? Semper aliquid facito : ora, et dum oratione non poteris, manibus labora. Serm. 17 ad *Fratr. in eremo*.
18. Quid otium est, nisi vivi homini sequitur? *Ibid.*

SENTENTIA PATRUM.

19. Haec est illa otiositas pessima, quæ frequenter Sanctorum conventus destruit, parvus in eis luxuriam, nutricus in eis gulam, seminaris in eis zizaniam, et generans omnia quæ sunt opera carnis. *Ibid.*
20. Tu qui in otia ac desidio vivis, scias quod otium malo faciendo principium est. Homil. 7 in *Hecatom*.
21. Oium sine timore Dei, pravitatis doctor est, his qui tempore uti non sciunt. *Ibid.*, homil. 8.
22. Omnia errat, qui per pacem et otium se assequi triumphum punit. In suis *Proverb.*, verbo *Omnino*.
23. Variam dant otia mentem. *Ibid.*, verbo *Variam*.
24. Otiositas inimica est anime. In *Regula*, cap. 48.
25. Cavendum est in otio otium; fugienda est otiositas, mater negarum, neverca virtutum. Lib. 2 de *Cosid. ad Eugen. Pap.*
26. Omnium tentationum et cogitationum malorum et iniuriarum sentina, otium est. *De Vita solit.*
27. Summa mentis nullitia est otium iners. *Ibid.*
28. Pro vita otio otiosa sectari ridiculum est. *Ibid.*
29. Luxuria gravius urit, quem otiosum inventit. Serm. 54, ad *Sororem*.
30. Ex consuetudine otii, homo mollis et piger efficitur, ut nihil velit pati, vel facere, nisi quod libet. Lib. 2 de *Profectu relig.*, cap. 44.
31. Nunquam in te de otio locum, sed indeinxenter fruchose te occupa. In *Eckhart. ad novit.*, art. 2.
32. Non debet miles Christi otiosus esse, hoste intra patriam manente. Super *Judith*, cap. xv.
33. In desiderio est omnis otiosus. Super *Prov.*, cap. XXXV.
34. Dum lassum se quiesce in otio remittit, dissolutum mendeta corripiori constituit. Lib. 2 *Moral.*, cap. 27.
35. Nonnulli hominum ita otiose mentis sunt, ut si eos labor occupationis excipiat, in ipsa operi inchoatione succumbant. *Ibid.*, lib. 6, cap. 17, num. 26.
36. Oium est quedam ingenii rubigo. Epist. 49, ad *Innocent.*
37. Non tibi sufficit a malis otiosum esse, si otiosus fueris a bonis. Epist. 4 ad *Demetriad.*
38. Omnis conceputientis et immunditiae, atque peccati mater est otiositas. In *Regula monachor.*, cap. 42.
39. Otiositas inimica est anime, et facile ad vita rapit. Super *Regul. D. Aug.*, cap. 9.

JOAN.
TRITH.

40. Labore caro offligitur, otio nutritur. Lib. 2 de *Claustro animæ*, cap. 14.
41. Juvenis in otio, quasi juvencus sine jugo. *Ibid.*
42. Antiquus hostis, mox ut otiosam mentem invenerit, ad eam sub quibusdam occasionibus locutus venit, et quedam ei de gestis præderiatis ad memoriam reducit. Lib. 4 de *Anim.*, cap. 17.
43. Diabolus illum qui recedit ab eo, fortius persecutur, omni peccatorum genere tentans, nunc de isto, nunc de illo : et si forte invictum otiosum, citu subvertit eum. Super *Genes.*, cap. XXXI.
44. Humanam mentem otium contundit, et degradat, et rubrignat, et consumit. Super *Ecclesiasten*, cap. x.
45. Otiositas multorum malorum fuit occasio : diabolus enim animam otiosam facile inclinat ad vanitatem cogitationem, de vanitate cogitationem ad voluptatem affectionem, et tandem ad consentum et operationem. Super *Ecclesiast.*, cap. XXXIX.
46. Otiositas nunquam sola est, sed eam multa malitia comitantur. Super I Timoth. 5.
47. Oium corpori noget, et anime. Super *Epist. ad Hebr.*, cap. 6.
48. Netho infer vos otiosus sit, mater enim est egreditis inertia. Epist. 7, ad *Tarsenses*.
49. Nihil magis est amicum voluntatis, quam otium. Serm. de *Uno confess.*
- S. JOANN.** 50. Mens otiosi nihil aliud cogitare novit, quam de escis et ventre. Lib. 10 *Cenob. inst.*, cap. 6.
- CASS.** 51. Omnium vitiorum quasi magistra quedam, atque origo est otiositas. Homil. 36 super *Matth.*, Oper. imperf.
52. Otiosus est, qui opus Dei non operatur ; si alienas res tollis, non es otiosus, sed mortuus : si autem aliena non tollis, et tamen de tuis rebus pauperibus non das, tunc otiosus es. Homil. 34 super *Math.*, Oper. imperf.
53. Quid inquietundis hominem otioso? quid seruonius? quid miserius? nomine hoc plurimi vinculis deterritus? nihil vacatio molestius, nihil otio perniciosus. Homil. 35 super *Acta Apost.*
54. Sicut otium mala res est, ita et operatio quæ non congruit : igitur fugiendum est et opus otio deterius. *Ibid.*
55. Oium malitia causa est et radix : omnem quippe malitiam docuit otium. Serm. 16 super *Epist. ad Ephes.*
56. Sicut ex opere nascitur opus, ita ex otio trahitur otium. Serm. 8 super *Epist. ad Phil.*
57. Omne malitiam docuit otiositas. Homil. 45 super I Tim.
58. Sicut otium corpus iudit, sic et animam

S. ISID. HISP.

S. LAURENT.

JUSTIN.

S. SYNESIUS.

EPISC.

S. THOMAS.

AQUINAS.

THOMAS.

A KEMPIS.

MIMUS PUB.

PLINIUS II.

SENECA.

VALERIUS.

HUGO CARD.

S. BERNARD.

S. IGNATIUS.

MART.

S. INNOC.

JOAN. CASS.

S. JOANN.

CHRISSOT.

DIONYSIUS.

CARTUS.

GLOSS. INT.

GLOSS. CHRI.

S. GREGOR.

MAGNE.

S. HIERON.

VICTORE.

HUGO & S.

VICTORE.

MAMIN. trarium videtur, vitari debet. Lib. 8. *Dictor, memorabilis*, cap. 8.
Vide etiam tit. *Cogitatio*, sent. 4; *Contemplatio*, sent. 228; *Curiositas*, sent. 38; *Dormire*, sent. 38; *Exercitum*, sent. 9, 10; *Labor*, sent. 90; *Luxuria*, sent. 98; *Militia*, sent. 79; *Negligentia*, sent. 74; *Profectus*, sent. 89; *Pusillanimitas*, sent. 29; *Religiosa*, sent. 97; *Requies*, sent. 77; *Tempus*, sent. 94.

PÆDAGOGIA.

CLEM. ALEX. *Ellymologia*. Pædagogia græca μαθητὴ διάρκη, hoc est, puerorum educatio. Lib. 4. *Pædagogi*, cap. 5.
HUGO CARD. Pædagogus a pede et duco, vel μάθειος puer, διάρκη ductio. Super I ad Cor., cap. 4.
CLEMENTS ALEX. Pædagogia multis modis appellatur: 1. est pædagogia ejus, qui ducit et discit; 2. est pædagogia ejus, qui dicit et docet; 3. est pædagogia, ipsa deductio et institutio; 4. est pædagogia, ea quo docentur, ut pædagoga. Lib. 4, *Pædagogi*, cap. 7.

SENTENTIA PATRUM.

S. AUGUST. 1. Lex hominum terrendo ad Christum diligendum pædagogi perduci officio. *De Perfect. just.*, cap. 5.
2. Pædagogus humani preceptis, tanquam lemnibus medicamentis, ad perfectam veritatis cognitionem eos, qui laborant, ducit. Lib. 1, *Pædag.*, cap. 1.
3. Quemadmodum quorum corpus ægrotat, illis medico opus est; ita corporum aeger est animus, ii pædagogi indigent. *Ibid.*

GLOSS. ORD. 4. Sicut cum pædagogo traditur puer, si minus dignis imbus appareat disciplini, culpa ad pædagogum referunt ita nec puer a patre, ut pædagogus arguitur, nisi durus et lascivus et proterius pædagogi salutaria monita spreverit. *Super Num.*, cap. xxv.

HESYCHIUS. 5. Optimum corporis et anime pædagogus est, indehelicis memoria mortis. Centur. 4, sent. 94.
6. Optimum te converti habere pædagogum, qui te moneat, qui aspirata frontis te terreat. *Epist. 47*, de *Vilando suspecto contubernio*.

7. Pædagogus parvus assignatur, ut lascivis refraneatur etas, et prona in vita corda teneantur, dum tenet in studiis eruditior infantia, et ad maiores philosophia; ac regende reipublice disciplinas, metu penitus coercita preparatur. *Prose.*

8. Non tamen pædagogus, magister et pater est: nos hereditatem et scientiam pædagogis est qui eruditur expectat, sed alienum custodit illum pædagogus, ab eo postquam illa ad legitimum capiendo hereditatis tempus advenierit necessitas. Lib. 2, super *Epist. ad Galat.*, cap. m, in ilud: *Lex Pædagogus noster*.

9. Perfecte statim discipuli non indigent pædagogo. Super *Epist. ad Galatas*, cap. m.

10. Pædagogus pueris tantum constitutitur, dicit ad scholas puerum, docet, exercet, custodit, accusat cum peccati.

11. Adolescentum pædagogus, crux est. Homil. de *Cruce Dom.*

12. Pædagogus non adversatus præceptor, sed adjuvat, arcens adolescentem ab omni vitio, redens illum idoneum omni studio percepientis qua tradit præceptor. Super *Epist. ad Galat.*, cap. m.

13. Cum pædagogo traditur puer, si forte nimis dignis, nec secundum paternam nobilitatem imbus appareat disciplini, continuo culpa ad pædagogum referunt: nos ita puer a patre, ut pædagogus arguitur, nisi durior fuerit, et pædagogi monita spreverit. Homil. 20, in cap. xxv.

14. Necessarium est opus pædagogi donec parvus est et qui sub pædagogu est, non est autem necessarium officium pædagogi, cum ad perfectionem venerit et qui sub pædagogo fuit. Lib. 3, in cap. m, *epist. ad Rom.*

15. Enormiter peccat, sequit vite alienae reum PETR. BLES.

constitutum, qui pueros in estate tenera, nimis familiariter et suavitate verbis emolliit. Epist. 51, ad *Joan. episc. Saliberies*.

16. Determinus quisque puer odit præceptores PHIL. JES.

et pædagogos. *De Sacrifice. Abel.*

17. Pueris arcta adhibetur custodia, dum sub pædagogis educantur. *Contra retrahentes ab ingressu relig.*, cap. 7.

SENTENTIA PAGANORVM.

18. Unicuique nostrum videtur pædagogum SENZA.

dari Deum. Epist. 110.

19. Turpe est neminem esse in comitatu, puerorum, cuius sana facies medicamentum desideret. Epist. 123.

20. Imbecillioribus ingeniis necessarium est aliquem praesere: ut dicat, Hoc vitabis, hoc facies. Epist. 94.

PALATUM.

SENTENTIA PATRUM.

1. Quid querimus? cuius rei militamus? manu Jerome esse poterit spes nostra in palatio, quam ut amici imperatoris simus? Et ibi quid non fragile, plenimque periculis? et per quot pericula pervenitur ad grandius periculum? et quandiu istud erit? Lib. 8, *Confess.*, cap. 6.

2. Quotidie perstreput in palatio leges, sed S. BERNARD.

Justinianus, non Domini: he autem non tam leges, quam lites sunt et caviulationes, subventientes judicium. Lib. 1, *de Consid.*

3. Rrigida vita debet declinare mollium palatii, GLOSS. ORG.

que frequentant molibus induitis adulantes. Super *Math.*, cap. xi, in illud: *Ecce qui molibus vestiantur*.

S. HEBRON. 4. Rigidam vitam et austera vitare debere aulas regum, et molium hominum palatia declarare certum est. Lib. 2, in *Math.*, cap. xi, can. 5, num. 102, super illud: *Ecce qui molibus*.

HUGO CARD. 5. Melius est religiosis tabernaculum habere, quam palatum. Super *Jose*, cap. xviii.

6. Majus est saturari in palatio, quam in palatio gaudente. Super *Math.*, cap. v.

PETR. BLES. 7. Frequentier in palatis conversantur, qui molibus et delicatis auribus principum, etiam in turribus blando lenocinantr applausi, ponentes cervicalia sub capite, et pulvinaria sub omni cubito manus. *Prose.*

8. Vix inventur curialis, qui non vendat oleum, qui caput peccatoris oleo non impinguet. Epist. 412, ad *Aurelianens. episc.*

9. Frequentare palatia regum propter delicias, vel gloria, vel cupiditatem, non competit religiosis: sed ea adire propter pias causas eis compelli. 2, 2, quest. 487, art. 2.

PANIS.

ENTITATE PATRUM.

S. AUGUST. 1. Posset panem angelorum manducare homo; nondum angelis adequatus, si panis ipse angelorum hominibus dignaret adæquari. Lib. 3, de *Lit. arb.*, cap. 10.

2. Palato non sano, poena est panis. Lib. 7, *Conf.*, cap. 16.

3. Panis hominum alit, accipitrem necat. De *Morib. Monach.*, cap. 8.

4. Utilius esurientis panis tollitur, si de cibo securus justitiam negligat, quam esurientis panis frangitur, ut injusticie seductus aquescat. Epist. 48.

5. Unus panis, sacramentum est unitatis. Epist. 50.

6. Per panem intelliguntur omnia ad victimum pertinente. Lib. *Locutionum de Genes.*

7. Vigilanti administratione curandam sunt opera, ut nec ipsi monachi panem sum, quoniam jam communis factus est, gratis manducant. *De Operre Monachor.*, cap. 25.

8. Panis alienus invito, quamvis valentiori, auferendus non est, ut alatur infirmior. *De Mendac.*, cap. 9.

9. Difficile est nobis a carnalibus abstinere, cum panis verissimus noster spiritualis sit. *De Dibus animali*, cap. 43.

10. Cum labore nunc edimus panem, peccato transgressionis mortales ex immortalibus facti. Ibid.

11. Qui indigent etiam peccatori panem suum non quia peccator, sed quia homo est, tribuit: minirum non peccatorem, sed justum pauperem

S. BERNARD.

12. Noster panis, non quilibet, sed certa consecratio mysticus fit nobis, non nascitur. Lib. 20, contra *Faust.*, cap. 18.

13. Creatura panis ideo restrictius est utendum ne ipsa concupiscentia, quod malum intus ac nos trum est, mentem corruptibili corpore, et abundantiore materia multo magis aggravante, aduersus nos vehementius concitetur. Lib. 3, contra *Julian.*, cap. 20.

14. Mens sponsi tui panem habet integrum, et calicem sanctum. *De Cultura agri Dom.*, cap. 6.

15. Quad est panis, non est hoc aqua; Deus tibi totum est: si esurieris, panis tibi est; si sitiueris, aqua tibi est. Tract. 43, super *Joan.*

16. Panem coelestem spiritualiter manducate: secum accede, panis est, non venenum. Ibid., tract. 26.

17. Veritas panis est, mentes reficit, non deficit Ibid., tract. 41.

18. Apostoli manducabant panem Dominum, Judas panem Domini contra Dominum: illi visum.

19. Christus lacte te nutrit, ut pane pascat. Tract. 3 super *Epist. Joan.*

20. Panis noster servans Christus; panis nostre quotidiani Christus in carne: eternus sine tempore, quotidians in tempore. Homil. 44, ex *Lit. Homil.*, cap. 4.

21. In horreis nostris habemus abundantiam, que flammis nostras, oblatione unius panis extinguit. Ibid., homil. 39.

22. Norunt fideles quid accipiant, et honum est accepere panem quotidianum huic temporis necessarium. Ibid., homil. 42, cap. 4.

23. Panes quibus alimus in hæ vita, tres sunt: purgatorius cum amaritudine, consolatorius cum dulcedine, solidus cum fortitudine. In suis *Sentent.*, verbo *Panes*.

24. Ubi curiosa ciborum diversitas, ibi divitis supellecillis discolor varietas oculis pariter passit et ventrum, colestis panis jejunum desertum. Epist. 2, ad *Fulcomen.*

25. Panis est stipendum vita presentis. Lib. 11, *Moral.*, super illud Job. xv: *Cum se moverit ad querendum panem*.

26. Panis subsidium presentis vita est. Ibid., lib. 23, cap. 26, super illud Job. xxxiii: *Et tabernacula in saturitate*.

27. Qui indigent etiam peccatori panem suum non quia peccator, sed quia homo est, tribuit: minirum non peccatorem, sed justum pauperem

47